

25 Ιανουαρίου 2020

Παναγία η Προυσιώτισσα: Η αρχόντισσα της Ρούμελης

[Επιστήμες, Τέχνες & Πολιτισμός](#) / [Προσκυνήματα-Οδοιπορικά-Τουρισμός](#)

Η Ιερά Μονή της Παναγίας στον Προυσό της Ευρυτανίας, είναι αφιερωμένη στην Κοίμηση της Υπεραγίας Θεοτόκου και πανηγυρίζει με κάθε θρησκευτική και εκκλησιαστική λαμπρότητα, στις 23 Αυγούστου, στην Απόδοση της Θεομητορικής εορτής.

Στο νομό Ευρυτανίας, συνέχεια της οροσειράς του Τυμφρηστού απ' όπου φαίνονται τα Άγραφα, υπάρχουν τα βουνά Χελιδόνα και Καλιακούδα. Στη μέση αυτών και σε συνέχεια του Καρπενησίου απ' όπου και η πρόσβαση-, και στο πιο βαθύ και απόμερο τόπο, ευρίσκεται το ιερό Μοναστήρι της Παναγίας της Προυσιώτισσας, αφιερωμένο στην Κοίμησή της.

Περικυκλωμένο από βουνά και βράχους, πάνω από το βραχώδη ποταμό, φωλιασμένο σε φυσική σπηλιά όπου και ο Ναός και τα τόσα πλέον κτίρια. Εκεί βρίσκεται και η ιστορική και θαυματουργή, θαυμάσια σε ωραιότητα και θέα, Εικόνα της Παναγίας.

Ποιά όμως είναι η ιστορία αυτής της τόσο γνωστής εικόνας σε χιλιάδες πιστούς και πώς βρέθηκε στο δύσβατο αυτό μέρος θα γίνει λόγος.

Πολύ παράδοξη η ιστορία της και η εμφάνισή της εκεί. Γνωστό ότι ο αυτοκράτορας Θεόφιλος ο εικονομάχος περί το 830 εξαπέλυσε μεγάλο διωγμό εναντίον των Εικόνων, πού ήταν και ο τελευταίος. Κύριος δε στόχος εξαφανίσεως των Εικόνων εκείνων, τις οποίες οι πιστοί είχαν σε τιμή και ευλάβεια ως θαυματουργές.

Τότε, περί το 830 η Εικόνα αυτή της Θεοτόκου βρισκόταν στον κεντρικό Ναό της πόλεως Προύσας στη Μικρά Ασία, ήταν γνωστή και άκρως προσφιλής στους κατοίκους της πόλεως και της περιοχής για τα τελούμενα μέσω αυτής θαύματα της Παναγίας.

Όταν έφθασε και στην Προύσα η διαταγή του αυτοκράτορος, ένας Νέος της πόλεως πολύ ευσεβής και από επίσημη οικογένεια, μπρος στο ενδεχόμενο η πολύτιμη Εικόνα να καταστραφεί και στην οποία και ο ίδιος είχε μεγάλη ευλάβεια, από θείο ζήλο κινούμενος, θέλησε πάση θυσία να τη διασώσει.

Την πήρε κι έφυγε με σκοπό να έλθει στα μέρη της Ελλάδος. Ενώ είχε φθάσει στην Καλλίπολη (Εύξεινος Πόντος), κατά παράδοξο τρόπο έχασε την Εικόνα και δοκίμασε μεγάλη θλίψη. Μέσα στον ψυχικό του πόνο, αποφάσισε να μην ξαναγυρίσει πίσω και αφού ως πλούσιος πού ήταν είχε πάρει μαζί του αρκετά χρήματα, από δάκτυλο Θεού κινούμενος, ήλθε και κατοίκησε στη Νέα Πάτρα, πού σήμερα ονομάζεται Υπάτη. Ενήργησε έτσι, έκανε την υπέρβαση, διότι μετά τη θλίψη του μεταστράφηκε επί το λογικότερο. Είπε, απευθυνόμενος στην Παναγία: «Αν η Θεοτόκος και Δέσποινα ηθέλησε να φυλάξει μόνη της αβλαβή την Εικόνα της, γενηθήτω το θέλημά της».

Το μέρος που τώρα είναι το Μοναστήρι της Προυσιώτισσας, πριν ήταν τελείως άγνωστο, δύσβατο, απρόσιτο και ανώνυμο. Μόνο κάποιες καλύβες βοσκών υπήρχαν αντίπερα. Συνέβη το εξής: Ένα παιδί βοσκού μια νύκτα απέναντι του άκουσε και είδε ότι από τον άβατο εκείνο τόπο της σπηλιάς προερχόταν ένα φως ωσάν φωτεινός στύλος και υψωνόταν προς τον ουρανό, άκουσε δε από το σπήλαιο γλυκούς και απαλούς ύμνους. Με δυσκολία έφυγε φοβισμένο και πήγε στον πατέρα του και του είπε όσα είδε κι άκουσε. Ο πατέρας του νομίζοντας ότι το παιδί φοβάται και τον ίσκιο του, προσπάθησε να το καθησυχάσει, αλλά εκείνο επέμεινε

ώσπου ήλθε ο ίδιος και είδε και άκουσε τα ίδια. Την άλλη ημέρα πήγε και έφερε δικούς του και όλοι μαζί πλησίασαν το μέρος και, ω των θαυμάτων σου, Πανάχραντε, βλέπουν την Ιερή Εικόνα στη σπηλιά να απαστράπτει, να φεγγοβολεί. Με συγκίνηση και κατάνυξη την προσκύνησαν και γέμισαν από χαρά και αγαλλίαση για το θησαυρό πού ήλθε στην περιοχή τους. Τους έμεινε όμως απορία, ο εκεί ερχομός της. Στη συνέχεια τακτοποίησαν το μέρος στη σπηλιά και άναβαν κεριά, λιβάνι κ.τ.ο.

Πώς όμως το Μοναστήρι και Προσκύνημα πήρε την ονομασία του Προυσού, της Προυσιώτισσας, και έτσι πλέον είναι γνωστό; Το χαρμόσυνο γεγονός της ευρέσεως της Εικόνας από τους βοσκούς, διαδόθηκε στη γύρω περιοχή και όχι μόνο, οπότε πήγαιναν αρκετοί παρά το δύσβατο να δουν, να προσκυνήσουν.

Άκουσε για το γεγονός και ο νέος που αναφέραμε, που έμενε στη σημερινή Υπάτη. Πήρε κάποιους δικούς του και με κόπο πολύ έφθασε στη φυσική σπηλιά και όταν αντίκρισε τη γνωστή του Εικόνα έπεσε σε μια συνεχή προσκύνηση, δοκίμασε ανέκφραστη πνευματική αγαλλίαση, συγκλονισμό ψυχής.

Οι εκεί βοσκοί διαπίστωσαν, ότι ο άνθρωπος αυτός είχε πράγματι σχέση με την Εικόνα, και αφού τους διηγήθηκε το πώς και που την έχασε, τους έδωσε

φιλοδώρημα, τους έπεισε και έλαβε την Εικόνα και με τους δικούς του έφυγε για την Υπάτη. Προκειμένου δε να την πάρει τους είπε ότι εκεί πρόκειται να κτίσει Ναό, και ότι το μέρος αυτό στο δύσβατο σημείο δεν προσφέρεται, και ότι αν έρχονται κάποιοι προσκυνητές κουράζονται τόσο πολύ. Παρά ταύτα στο βάθος οι βοσκοί εκείνοι λυπήθηκαν πού στερήθηκαν ενός τέτοιου «θησαυρού».

Καθώς έφθασε ο νέος εκείνος άρχοντας με τους δικούς του σε ένα σημείο, κουρασμένοι εκάθησαν εκεί για ξεκούραση και για λίγο κοιμήθηκαν. Όταν όμως ξύπνησαν, διαπίστωσαν ότι έλειπε η Εικόνα. Τότε ο νέος εκείνος σκέφθηκε και είπε πώς οι βοσκοί τους παρακολουθούσαν και βρήκαν ευκαιρία και άρπαξαν την Εικόνα, και αμέσως γύρισαν πίσω προς συνάντησή τους. Καθώς όμως επέστρεφαν άκουσε υπερφυσική φωνή να του λέει: «Ω νέε, σώζου, πήγαινε στο καλό και μην κουράζεσαι, γιατί εγώ αναπαύομαι καλύτερα ανάμεσα στους άγριους αυτούς τόπους με ανθρώπους χωρικούς και βοσκούς παρά με πολιτισμένους και αιρεσιάρχες. Αν θέλεις να μείνεις μαζί μου, έλα εκεί που με ευρήκες και θα είναι για το καλό σου». Συγκλονίσθηκε, δέχθηκε απόλυτα, ότι θαυματουργικά έφυγε η Εικόνα και ότι θέλημα της Παρθένου είναι να μείνει εκεί στη σπηλιά.

Άφησε τους δικούς του να επιστρέψουν στη βάση τους, έκτος από ένα πολύ πιστό που δέχθηκε να τον ακολουθήσει, οπότε μαζί γύρισαν στη σπηλιά και βρέθηκαν μπροστά στην Εικόνα. Εκεί, αφού ο νέος προσευχήθηκε επί μακρόν, ισχυροποιήθηκε η θέλησή του να μείνει ισόβια εκεί. Περιττό να τονισθεί το πόσο χάρηκαν οι εκεί βοσκοί. Στη συνέχεια Ιερομόναχος της ευρύτερης περιοχής τους έκειρε μοναχούς «και ο μεν άρχων επωνομάσθη Διονύσιος, ο δε βοηθός του Τιμόθεος», έζησαν ασκητικά στο χώρο, αφού διαμόρφωσαν τη σπηλιά σε ναύδριο.

Επειδή λοιπόν η Εικόνα ήλθε από την Προύσα της Μικράς Ασίας. Αυτή και το Προσκύνημα -Μονή- ονομάστηκε και είναι γνωστή πλέον στους αιώνες ως «Παναγία η Προυσιώτισσα». Στο όλο δε εδώ θέμα δεν χωρά λογική, το όλο γεγονός κινείται στη σφαίρα του πνεύματος της χριστιανικής πίστεως του μεταφυσικού στοιχείου.

Άρτια ήδη οργανωμένο το μεγάλο Προσκύνημα, διαθέτει και δωρεάν δεκάδες κρεβάτια για διανυκτέρευση των προσκυνητών κατόπιν συνεννοήσεως. Εκεί προσφέρεται ο χώρος στο να φθάσει ο πιστός στο μυστήριο της Ιεράς Εξομολογήσεως, κάτι πού άμεσα συνδέει με το Θεό και «ξεφορτώνει» την ύπαρξη από τα κακώς πεπραγμένα της ζωής.

Η ιερά Μονή Προυσού έχει εκδώσει σχετικά βιβλία, πού εκτός των άλλων, αναφέρει και πλήθος θαυμάτων. Συνοπτικά εδώ αναφέρουμε.

Πλησίον και εμπρός του Ναού υπάρχει ένα φοβερό χάος, που καταλήγει σε βαθύ ρέμα. Μόνο να κοιτάξει κανείς φεύγει πίσω τρομαγμένος. Σήμερα βέβαια υπάρχουν προστατευτικά μέσα, παλαιά όχι. Μια φορά, ημέρα εορτής στη Μονή, μια γυναίκα έτυχε να στέκεται εκεί κρατώντας το παιδί στην αγκαλιά της. Λόγω της πολυκοσμίας σπρώχθηκε, παραπάτησε και γκρεμίστηκε μαζί με το μικρό της στο θανατηφόρο γκρεμό. Αμέσως έτρεξαν ορισμένοι από το άλλο γύρω μέρος να μαζέψουν τα λείψανα της μητέρας και του παιδιού της. Μόλις έφθασαν στο βάραθρο, ω των θαυμασίων σου, Δέσποινα του κόσμου, είδαν τη γυναίκα σώα και αβλαβή να κάθεται σ' ένα λιθάρι και να κρατά στην αγκαλιά της το παιδί. Τη ρώτησαν πώς συνέβη και σώθηκε, και εκείνη απάντησε: «Καθώς έπεσα στο γκρεμό πρόφθασα να πω: Παναγιά μου Προυσιώτισσα, βοήθα με. Και έτσι η Δέσποινα Θεοτόκος με εφύλαξε, καθώς βλέπετε, κι εμένα και το παιδάκι μου...».

Το 1918, στη μεγάλη γρίπη στο Μεσολόγγι πέθαιναν κάποιες δεκάδες άνθρωποι κάθε μέρα. Ζήτησαν να μεταφερθεί στην πόλη η Ιερά Εικόνα. Την προϋπάντησαν πάμπολλοι προ της πόλεως. Όμως οι ολιγόπιστοι ή και άπιστοι λόγω της επαφής των ανθρώπων ως προς τη μετάδοση της γρίπης, άρχισαν να λένε ότι οι θάνατοι θα πολλαπλασιασθούν. Τούτο έστεκε μόνο ιατρικά, όχι χριστιανικά. Διαψεύσθηκαν παταγωδώς. Το βράδυ εκείνο τελέσθηκε παράκληση και δέηση προς την Παναγία. Ο λαός με θέρμη πίστεως προσευχήθηκε. Πάντα προ του κινδύνου οι ψυχές «ανοίγονται» προς τον Ουρανό. Άμεσο και ορατό το αποτέλεσμα. Την επομένη δεν υπήρξε ούτε ένας θάνατος, αλλ' ούτε και στη συνέχεια. Έμεινε ημέρες στην πόλη η Εικόνα και την προσκύνησαν με δέος και ευγνωμοσύνη. Φυσικά ευεργετήθηκαν και οι ολιγόπιστοι, οι οποίοι και σίγησαν. Οι πιστοί της πόλεως αφιέρωσαν ασημένια επτάφωτη κανδήλα μεγάλης αξίας και τέχνης, όπου υπάρχει με στοιχεία των δωρητών και θυμίζει το πολλαπλό θαύμα.

Μια γυναίκα πού διαμένει στη Βοστώνη της Αμερικής, μητέρα 3 μικρών παιδιών τότε, καταγόμενη από τα μέρη του Αγρινίου, προσεβλήθηκε από καρκίνο. Μετά πίστεως παρακάλεσε την Προυσιώτισσα, την οποία είδε και στον ύπνο της και την διαβεβαίωσε ότι είναι πλέον υγιής. Όταν το 1980 ήλθε στην Ελλάδα πήγε και στη Μονή για να ευχαριστήσει την Παναγία. Εκεί άφησε γραμμένους και τους εξής στίχους: «Δεν ξέρω, Παναγία μου, πώς να σ' ευχαριστήσω, / πώς να σου πλέξω στέφανα, να σε δοξολογήσω. / Σ' ευχαριστώ, σ' ευχαριστώ, σου στέλνω ευχαριστίες, / Ω! Παναγιά Προυσιώτισσα, ύμνους, δοξολογίες».

Η θαυματουργός Εικόνα παρά την τόση ηλικία της και το υγρό τοπίο της περιοχής το χειμώνα, διατηρείται τόσο θαυμάσια ωσάν να έγινε τώρα. Βλέποντας την εκεί δίπλα στον κυρίως Ναό, δηλαδή στη διαμορφωμένη σπηλιά, τα μέγιστα συγκινείσαι. Μεγάλη χάρη έχει στη Μονή Προυσού να διανυκτερεύσει ο προσκυνητής και «Όρθρου βαθέος» να ευρεθεί στον υπερβολικά κατανυκτικό Ναό.

Βλέποντας την Εικόνα, παρακολουθώντας τη Θεία Λειτουργία, η σχέση του με την Εκκλησία του Χριστού δυναμώνει.

Αφήνει τον ιερό χώρο αναπτερωμένος ηθικά. Η χάρη της Θεοτόκου, λίγο ή πολύ, τον έχει αγγίξει.

Τέλος, με τη Μονή Προυσού και την Παναγία είχε σχέση και μεγάλη ευλάβεια ο Γ. Καραϊσκάκης. Στο θαυμάσιο Μουσείο της Μονής υπάρχει σε ειδική προθήκη και η πανοπλία του γενναίου, προφανώς λόγω τάματος, μαζί με προσωπικά του χρήσιμα αντικείμενα, και τα πολεμικά του τσαπράζια. Όταν ο γράφων βρέθηκε στο χώρο με προσκυνητές από την Αθήνα, προ της προθήκης στο Μουσείο φώναξε ξαφνικά «γονατίστε, εδώ η ηρωική Ελλάδα», και βλέποντας, εξήγησε. Ήταν στιγμή εθνικής εξάρσεως, την έχουμε ανάγκη.

Ο Νεομάρτυρας Ιωάννης (πρώην Χασάν) και η Μονή Προυσού

Ο Ιωάννης εξ Αγαρηνών, ο Νεομάρτυρας στη μνήμη του οποίου (23 Σεπτεμβρίου) εορτάζει το μικρό παρεκκλήσι της Κρύπτης, έχει ξεχωριστή ιστορία. Γεννήθηκε στην Κόνιτσα από Οθωμανούς γονείς και βαπτίστηκε χριστιανός στην Ιθάκη. Επιστρέφοντας στην επαρχία του Ξηρόμερου, ζούσε ατάραχο και σεμνό βίο μέχρι που κάποιοι Τούρκοι περίοικοι έμαθαν για την καταγωγή του και τον κατήγγειλαν στον καδή του Αγρινίου. Ενώπιον του Τούρκου δικαστή ο Ιωάννης αρνήθηκε να απεμπολήσει τη νέα του πίστη και εκτελέστηκε. Οι οθωμανικές Αρχές έριξαν τη σορό του σε έναν αγρό κοντά στον ναό του Αγίου Δημητρίου και απαγόρευσαν σε οποιονδήποτε να φροντίσει για την ταφή του. Με πρωτοβουλία του τότε ηγουμένου της Προυσιώτισσας, Κύριλλου Καστανοφύλλη, κάποιοι χριστιανοί τελικά παρέλαβαν το σκήνωμα του μάρτυρα και το έθαψαν προσωρινά σε κοντινή τοποθεσία. Μετά την εκταφή, φυγάδευσαν τα οστά στο Μοναστήρι του Προυσού, όπου ο Κύριλλος τα τοποθέτησε σε εσοχή της Κρυπτής, σφραγίζοντας το άνοιγμα και αποσιωπώντας το γεγονός. Το 1974 ο τότε ηγούμενος της μονής Προυσού Γρηγόριος αποφάσισε να κινησει τον λίθο που σκέπαζε το σκήνωμα και έφερε στο φως τα τίμια οστά του νεομάρτυρα. Παρέμειναν κρυμμένα επί 160 χρόνια, όπως εξηγούσε μια κατατοπιστική επιγραφή σε κεραμίδι που βρέθηκε μαζί τους.

Πηγές:

1. Αρχιμ. Νεκταρίου Ανδρ. Ζιόμπολα, *Σαράντα Εικόνες της Παναγίας*, έκδοση α', Αθήνα 2004 &

2. Μονή Παναγίας Προυσιώτισσας (Μοναστήρια και προσκυνήματα της Ελλάδας).